

Beslutningsforslag nr. B 5. Fremsat den 3. oktober 2001 af udenrigsministeren (Mogens Lykketoft)

Forslag til folketingsbeslutning

om dansk deltagelse i en NATO-indsats i Makedonien

(FYROM)

Folketinget meddeler sit samtykke til, at danske militære styrker stilles til rådighed for en NATO-indsats i Makedonien. De danske militære styrker udsendes for at medvirke til at støtte sikkerheden for de internationale observatører, der er udstationeret i Makedonien som led i gen-

nemførelsen af fredsftalen mellem de makedonske parter. NATO-styrken indsættes efter anmodning fra den makedonske regering og er endosseret af FNs sikkerhedsråd med resolution 1371 af 26. september 2001.

Bemærkninger til forslaget

I. Makedonien har ved et brev af den 18. september 2001 fra præsident Trajkovski anmodet NATO om bistand til sikring af de internationale observatører, der er udstationeret i Makedonien som led i gennemførelsen af fredsaftalen (eller rammeaftalen) af den 13. august 2001 mellem de slavisk-makedonske og de etnisk albanske parter. Fredsaftalen omfatter blandt andet forfatningsændringer, som vedrører det albanske sprogs status og sammensætningen af politistyrken i Makedonien.

NATO-rådet har besluttet at imødekomme anmodningen fra Makedoniens præsident Trajkovski om en sådan indsats (operation "Amber Fox"). FNs sikkerhedsråd vedtog den 26. september 2001 resolution 1371, hvormed indsatsen bydes velkommen og endoseseres.

II. Første skridt til sikring af freden i Makedonien var en afvæbning af de etniske albanske oprørere. NATO gennemførte en tidsbegrænset indsats (operation "Essential Harvest"), som havde til formål at sikre indsamling af våben, samtidig med at fredsftalen og de påkrævede forfatningsændringer blev godkendt i det makedonske parlament. I perioden frem til den 26. september 2001 blev der indsamlet mere end 3.800 våben fra oprørsstyrkerne med henblik på destruktion. Den overordnede ledelse af operationen, der omfattede over 4500 soldater, blev varetaget af den danske generalmajor Gunnar Lange, som blev støttet af bl.a. et mindre antal danske stabsofficerer, mens den taktiske ledelse af operationen blev forestået af en britisk brigadegeneral. Danmark bidrog ikke til operationen med egentlige militære styrker. Den opfølgende indsats "Amber Fox" har til formål at støtte sikkerheden for de internationale observatører udsendt af OSCE og EU, som blandt andet overvåger parternes opfyldelse af fredsftalen. Danmark bidrager med observatører både i OSCE- og EU-regi.

Ansvaret for observatørernes sikkerhed påhviler principielt de makedonske myndigheder. NATO vil være til stede for at yde støtte i det omfang, de makedonske myndigheder ikke kan varetage opgaven, og støtten vil i givet fald ske i samråd med disse myndig-

heder. I nødstilfælde vil opgaven bl.a. kunne omfatte evakuering og ekstraktion. Derimod vil der som udgangspunkt ikke være tale om at lægge sig imellem stridende parter. NATOs støtte til de internationale observatørers sikkerhed vil være et væsentligt bidrag til at sikre, at fredsftalen kan gennemføres som planlagt. Uden NATOs fortsatte tilstedeværelse vil der være øget risiko for, at konflikten blusser op igen og spreder sig til andre dele af regionen.

III. Operationen ventes at omfatte sammenlagt ca. 1000 tropper. Styrken vil være deployeret i selve Makedonien. NATOs militære myndigheder har udarbejdet en operationsplan. Den 26. september 2001 godkendte NATO-rådet operationsplanen, og aktiverede procedurerne for generering af styrker. NATO-medlemslandene er blevet konsulteret med henblik på eventuelle bidrag. Tyskland har erklæret sig rede til at stå i spidsen for indsatsen og bidrage med en betydelig del af styrken. Operationen ventes ledet af generalmajor Lange. Danmark vil kunne bidrage med ca. 40 soldater, herunder en spejderdeling på ca. 30 soldater. Herudover vil en mindre forøgelse af det eksisterende nationale støtteelement være nødvendig. Muligheden for deltagelse af ikke-NATO medlemmer ventes holdt åben. Blandt andet på grund af terrorhandlingerne den 11. september 2001 har man fra amerikansk side klart tilkendegivet, at USA alene vil kunne indtage en begrænset støtterolle.

Varigheden af operationen er i første omgang sat til ca. tre måneder, men med mulighed for forlængelse. Det er generelt hensigten, at den internationale civile tilstedeværelse i Makedonien skal løbe frem til parlamentsvalget, der ifølge fredsftalen skal afholdes senest den 27. januar 2002.

IV. Situationen i Makedonien præges af spændinger mellem den makedonsk-slaviske befolkningsgruppe og det etnisk albanske mindretal. Kampe brød ud mellem regeringsstyrker og albanske oprørsgrupper i marts 2001. Efter et omfattende internationalt pres dannede de slaviske og albanske partier i april en samlingsregering med deltagelse af alle partier i det makedonske parlament. Målet var at iværksætte en

dialog om mindretalsforhold, således at det etnisk albanske mindretals legitime krav kunne blive drøftet. Forhandlingerne strandede imidlertid og kamphandlinger blev genoptaget. Fra international side anerkendtes behovet for en mere permanent tilstedeværelse og for mægling. Repræsentanter for EU, NATO og USA spillede en væsentlig rolle i opnåelsen af våbenhvilen i juli 2001 og den efterfølgende genoptagelse af forhandlingerne.

Den 13. august 2001 underskrev de fire ledende partier - to fra hver side af det etniske skel - fredsaftalen. Efterfølgende er det parallelle forløb mellem afvæbning af de etnisk albanske oprørere og parlamentarisk godkendelse af fredsaftalen gået stort set efter planen. Der har været enkelte brud på våbenhvilen, og der er fortsat en vis usikkerhed knyttet til den parlamentariske procedure, som endnu ikke er fuldt gennemført. Den truende borgerkrig er indtil videre blevet forhindret. De civile observatører og NATO-indsatsen skal i de kommende måneder være med til at sikre, at de opnåede resultater fastholdes, og at fredsaftalen kan fuldføres.

V. Den militære trussel mod de internationale observatører og et eventuelt dansk militært bidrag skønnes ikke at ville adskille sig fra forholdene for de danske enheder i Bosnien-Herzegovina og Kosovo. Denne vurdering baseres blandt andet på den vellykkede gennemførelse af "Essential Harvest". Både den makedonske regering og de etniske albanere støtter fredsaftalen og har erkendt nødvendigheden af tredjeparts engagement for at imødegå genopblussen af kamphandlingerne. Begge parter har udtrykt accept af en international civil og militær tilstedeværelse efter "Essential Harvest". På begge sider eksisterer yderligtgående grupperinger, der har været imod den indgåede rammeaftale. Det vurderes ikke sandsynligt, at disse grupper forsætligt vil rette aktioner direkte mod styrkerne i operation "Amber Fox", men disse kan utilsigtet blive inddraget. Beskydning af danske enheder kan ikke udelukkes, men det anses for mindre sandsynligt.

Civil uro kan ikke udelukkes. Der har inden for de sidste måneder været eksempler på demonstrationer, hvoraf enkelte udartede med stenkast mod blandt andet amerikanske og tyske ambassader og hærværk på OSCE-hovedkvarteret i Skopje.

En eventuel iværksættelse af militære aktioner som svar på terrorangrebene i USA den 11. september 2001 vil kunne øge terrortruslen, herunder også i Makedonien. Amerikanske repræsentanter og borgere anses for mest udsatte. Det kan ikke på forhånd udelukkes, at også NATO-allierede kan blive mål for terroraktioner.

Den danske spejderdeling, der er tilmeldt NATO's umiddelbare reaktionsstyrker, består af fast personel. Personnellets uddannelse, erfaring og motivation er på højt niveau, og styrken råder over fuldt moderne udrustning, herunder personlig udrustning. For at imødegå den potentielle risiko for det danske styrkebidrag fra bl.a. landminer vil det være udstyret med en høj grad af selvbeskyttelseskapacitet i form af pansrede køretøjer af samme art, som forsvaret tidligere har anvendt og fortsat anvender andetsteds på Balkan.

Med personellets uddannelse og træning, materiellets beskaffenhed samt iagttagelsen af nødvendige procedurer tages de bedst mulige forholdsregler over for mulige faremomenter, og personellet ydes den bedst mulige beskyttelse.

De sundhedsmæssige forhold samt faren for miner og ueksploderede ammunitionsgenstande svarer til, hvad der er tilfældet for dansk personel i Bosnien-Herzegovina og Kosovo.

Evakueringsplaner omfattende det danske bidrag er under udarbejdelse, og der vil blive truffet de hermed forbundne nødvendige forholdsregler og aftaler.

Det fremgår af reglerne for magtanvendelse for styrken, at personellet ikke blot vil have adgang til at anvende magt i selvforsvar, men også til at gennemføre de pålagte opgaver, herunder evt. evakuering og ekstraktion. Der foreligger dermed tilfredsstillende robuste regler for magtanvendelse for styrken.

Makedonien underskrev den 26. september 2001 en statusaftale vedrørende NATO-styrkens retlige status under ophold i missionsområdet.

VI. Regeringen finder, at Danmark bør bidrage til NATO-indsatsen i Makedonien. Et dansk militært bidrag til operation "Amber Fox" vil være et klart signal om fortsat dansk støtte til fredsbestræbelserne i Makedonien og dermed til stabiliteten på hele Balkan. Samtidig kan et dansk bidrag medvirke til at aflaste NATO-allierede, især USA, i lyset af terrorhandlingerne den 11. september 2001.

VII. Folketinget anmodes om at meddele sit samtykke til, at danske militære styrker stilles til rådighed for NATO-indsatsen i Makedonien. De danske militære styrker udsendes for at bidrage til sikkerheden for de internationale observatører i Makedonien og i henhold til anmodningen fra den makedonske præsident til NATO samt FN sikkerhedsrådsresolution 1371 af 26. september 2001.

Regeringen vil løbende vurdere det danske bidrags sammensætning med henblik på at sikre en effektiv opgaveløsning. Såfremt det skulle vise sig hensigtsmæssigt at justere bidraget væsentligt, eller såfremt der skulle ske en væsentlig ændring i opgavernes ka-

rakter, vil regeringen rådføre sig med Det Udenrigs-politiske Nævn herom eller om nødvendigt på ny forelægge sagen for Folketinget.

Et dansk bidrag i form af udsendelse af ca. 40 soldater samt en mindre forøgelse af det nationale støtte-

element forventes at indebære en merudgift for forsvaret på i alt ca. 15 mio. kr. pr. halvår. Udgifterne afholdes inden for den ramme, der er afsat til forsvarets deltagelse i internationale operationer.

F. t. beslutn. om dansk deltagelse i en NATO-indsats i Makedonien

Til beslutningsforslag nr. B 5. Skriftlig fremsættelse (3. oktober 2001)

Udenrigsministeren (Mogens Lykketoft):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag om dansk deltagelse i en NATO-indsats i Makedonien. (FYROM).

(Beslutningsforslag nr. B 5).

Beslutningsforslaget skal skabe grundlag for, at danske militære styrker stilles til rådighed for en NATO-indsats - operation "Amber Fox" - i Makedonien. De danske militære styrker udsendes for at bidrage til sikkerheden for de internationale observatører. Indsatsen finder sted i henhold til en anmodning fra den makedonske præsident til NATO samt FN sikkerhedsrådsresolution 1371 af 26. september 2001.

Internationale observatører fra OSCE og EU - herunder danske - er udstationeret i Makedonien som led i gennemførelsen af fredsftalen af den 13. august 2001 mellem de slavisk-makedonske og de etnisk albanske parter. Fredsftalen omfatter bl.a. forfatningsændringer, som vedrører det albanske sprogs status og sammensætningen af politistyrken i Makedonien. Ansvar for observatørernes sikkerhed påhviler principielt de makedonske myndigheder. NATO vil være til stede for at yde støtte i det omfang, de makedonske myndigheder ikke kan varetage opgaven, og

støtten vil i givet fald ske i samråd med disse myndigheder. I nødstilfælde vil opgaven for NATO-styrken kunne omfatte evakuering og ekstraktion.

Den militære trussel mod de internationale observatører og et eventuelt dansk militært bidrag skønnes ikke at ville adskille sig fra forholdene for de danske enheder i Bosnien-Herzegovina og Kosovo. Med personellets uddannelse og træning, materiellets beskaffenhed samt iagttagelsen af de nødvendige procedurer tages de bedst mulige forholdsregler over for mulige faremomenter.

Regeringen finder, at Danmark bør bidrage til NATO-indsatsen i Makedonien. Det er regeringens hensigt at bidrage med ca. 40 soldater, herunder en spejderdeling på ca. 30 soldater. Et dansk militært bidrag til operation "Amber Fox" vil være et klart signal om fortsat dansk støtte til fredsbestræbelserne i Makedonien og dermed til stabiliteten på hele Balkan. Samtidig kan et dansk bidrag medvirke til at aflaste NATO-allierede, især USA, i lyset af terrorhandlingerne den 11. september 2001.

Idet jeg i øvrigt henviser til de bemærkninger, der ledsager forslaget, skal jeg tillade mig at anbefale det til det Høje Tings velvillige behandling.